

Lepădarea lui Saul – 13:1-15:35 –

Versetul 1 din cap.13 nu este identic în toate manuscrisele. Probabil, cea mai corectă variantă ar fi: „Și când Saul domnea de doi ani peste Israel..”. Ar fi mai multe argumente: pe de o parte, Saul a domnit 40 de ani asupra Israelului și nu doar 2 ani, iar pe de altă parte în cap. 13 Ionatan pare să aibă cel puțin 18 ani. Dacă Saul ar avea 32 de ani în cap. 13, aceasta ar însemna că l-a născut pe Ionatan când ar fi avut 14-15 ani. Nu ar fi fost imposibil acest lucru, dar ar fi mai puțin probabil.

Un prim lucru care îmi atrage atenția asupra comportamentului lui Saul este campania de popularizare pe care și-o face după victoria lui Ionatan asupra filistenilor. El nici nu participase la bătălie, și totuși, el a pus să se sune cu trâmbița în toată țara: „*Saul a bătut tabăra Filistenilor și Israel s-a făcut urât Filistenilor.*” Este adevărat, că el urmărea să-i adune pe israeliți la luptă, dar cu toate acestea putem emite cel puțin ipoteza că Saul s-a lăsat ademenit de o slavă deșartă. Oare nu Domnul a fost cel care a dat pe filistenii în mâna lui Ionatan? Și oare, dacă Domnul ar fi fost înălțat, poporul nu ar mai fi tremurat așa de frică în fața armatelor filistenilor?

După prezentarea evenimentului care a declanșat războiul între filistenii și evreii, autorul ne oferă multe detalii pentru a creiona situația de maximă criză în care au ajuns Saul și poporul său. Este evident, prin abundența detaliilor din text, că naratorul vrea să accentueze gravitatea situației în care se afla Saul. Filistenii aveau 1000 de care și 6000 (în alte traduceri 30.000) de călăreți, iar armata lor era ca nisipul mării. Reacția poporului este o adevărată catastrofă: cei mai mulți se ascund, iar o parte traversează Iordanul. Starea de spirit dinaintea unei bătălii este esențială în stabilirea câștigătorului. Iată că Israel a intrat în panică și este dominat de frică. O parte din popor a rămas lângă Saul, dar tremura și el, și în cele 7 zile de așteptare a lui Samuel, poporul a început să-l părăsească pe Saul până când acesta a mai rămas cu 700 de oșteni. Iată că plecaseră mulți și din cei care formau armata permanentă a lui Saul, adică cei 3000 de oșteni care erau tot timpul cu el și cu Ionatan. Ba mai mult, poporul continua să plece de lângă Saul. Saul așteptase cele 7 zile hotărâte de Samuel, dar iată că Samuel tot nu apărea. În acest moment Saul ia decizia să aducă el arderea de tot, raționamentul lui fiind: „*mi-am zis: „Filistenii se vor pogori înaintea mea la Ghilgal și eu nu m-am rugat Domnului! Atunci am îndrăznit și am adus arderea de tot.*”

Autorul nu uită să ne consemneze și faptul că spre deosebire de armata filistenilor, evreii nu dețineau nici săbii, nici sulite în ziua luptei. Criza era maximă. De ce Saul nu s-a ascuns și el? De ce nu a așteptat totuși și s-a grăbit să aducă jertfa? Oare Saul începuse să se raporteze idolatru la Yahwe și uitase că jertfele nu-i plac Domnului mai mult decât ascultarea? Oare jertfa în sine îl îmbuna pe Dumnezeu, sau atitudinea sfântă din inima omului era ceea ce aștepta cu adevărat Domnul? Poate Saul s-a gândit și la popor, deja descurajat, care ar fi fost și mai temător, dacă ar fi pornit la luptă fără aducerea jertfei.

Este evident că, Domnul a vrut să încerce credința lui Saul, așa cum mai încercase în vechime credința lui Avraam, Iosif etc. Domnul a orchestrat toate evenimentele din cap.13 cu scopul de a testa și întări credința lui Saul. Saul ar fi trebuit să se încreadă în puterea lui Dumnezeu, care la fel de bine, poate da biruința printr-un mic, ca și printr-un număr mare. Saul a refuzat umblarea prin credință, și s-a raportat la ce se vede, la forțele proprii. Situația de criză l-a împins și la un act de mândrie. Chiar dacă era Unsul Domnului, el nu putea împlini funcția unui preot. Dar el s-a gândit că de vreme ce este Unsul Domnului și situația este fără ieșire, iar

Samuel întârzie, că Domnul va înțelege și va accepta această excepție care va întări regula. Doar, el era Unsul Domnului, cel ales de Domnul pentru a fi marele împărat! Din răspunsul lui Samuel descoperim că Domnul nu a înțeles deloc și s-a mâniat pe Saul. Domnul nu-l leapădă ca împărat în acest moment, dar îl anunță că domnia lui nu va dăinui și că Domnul nu va mai face ca domnia lui să fie întărită pe vecie. Deci, Domnul ar fi vrut ca din Saul să vină Mesia, și casa lui Saul să fie ceea a fost casa lui David în istorie. Dar iată că Saul a ratat această imensă șansă. Pot deduce că Dumnezeu are un vis minunat cu fiecare suflet, așa cum a avut cu Saul, dar că neascultarea oamenilor îl determină pe Dumnezeu să-și schimbe planurile, astfel visele Sale de bine nu se mai împlinesc. Îmi aduc aminte de acele versete minunate din Isaia:

*„Ce aş mai fi putut face viei Mele şi nu i-am făcut? Pentru ce a făcut ea struguri sălbatici, când **Eu mă aşteptam să facă struguri buni**?” (Is.5:4); „El (Domnul) a zis: „*Negreşit, ei sunt poporul Meu, nişte copii care **nu vor fi necredincioşi!**”*, Şi astfel S-a făcut Mântuitorul lor...Dar ei au fost neascultători şi au întristat pe Duhul lui Cel Sfânt.” (Is.63:8,10).*

Dumnezeu nădăjduia și visa la roade din partea lui Israel. Iată visul Lui pentru poporul Lui. Însă Israel nu a ascultat, și visele Domnului nu s-au mai împlinit. Este de neînțeles la Dumnezeu, cum de El, Cel Atotștiutor, poate spera la un răspuns al credințioșiei din partea celor care îl vor părăsi în viitor. Se pare că Dumnezeu, deși cunoaște viitorul, are o capacitate extraordinară de a-Și trăi prezentul și trăiește în prezent.

Dar oare de ce nu i-a dat Dumnezeu lui Saul o a doua șansă? Doar lui David i-a mai dat o șansă. Cred că Dumnezeu nu a privit doar la acest act de neascultare, când a luat această decizie, ci a privit adânc către inima lui Saul și pornirile ei, și către deciziile ulterioare ale lui Saul. Și într-adevăr, în Saul nu găsim nici un gest al pocăinței, și nici vreun Psalm 51. Saul tace înaintea cuvintelor lui Samuel, dar nu se smerește și nu își plânge păcatul. Am înțeles, Saule, că ai cedat într-o situație de criză, dar după aceea, de ce nu te smerești și nu-ți ceri iertare de la Dumnezeu și de la popor? Nu știm exact ce s-a întâmplat în inima lui Saul, dar vedem că el este foarte liniștit când vine Samuel și își argumentează cu patos păcatul. El găsește argumente pentru a-și justifica faptele și nu este dispus să renunțe la ele. Iată că cel atât de smerit cu inima, atunci când a fost ales împărat, numai după doi ani de domnie (se pare), nu mai îndrăgește calea smereniei. Atunci când Domnul l-a ales ca împărat i-a dat o mulțime de semne și de resurse. Ele se centrau în special pe acest adevăr: Saule, nu te îngrijora, Domnul Cel Atotputernic, va purta de grijă! Domnul îl pregătea pentru situațiile de criză cu care se va confrunta în poziția de împărat, iată că Saul uită aceste resurse, iar pe de altă parte se îndepărtează de calea smereniei. Aceasta nu înseamnă că atunci când Domnul l-a uns ca împărat el nu era pregătit și ascundea boli spirituale fatale în inima lui (oare l-ar mai fi ales și confirmat Domnul?), ci înseamnă că pericolul căderii este real. Nu poți ajunge niciodată într-o poziție spirituală în care să fii invulnerabil și în afara oricărui pericol. Chiar dacă ești bine cu adevărat, aceasta nu înseamnă că lupta s-a încheiat! Cum ne spune și Pavel: „*Astfel, cine crede că stă în picioare să ia seama să nu cadă.*” (1 Cor. 10:12). Cred că Domnul l-ar fi primit bucuros pe Saul înapoi, și și-ar fi continuat cu el planurile Sale, dar Saul a refuzat pocăința.

Cum spuneam și mai sus, cap.13 insistă pe de o parte prin o mulțime de detalii pe mărimea încercării la care a fost supus Saul, iar pe de altă parte accentuează intransigența lui Dumnezeu în a-l pedepsi pe Saul. Ne-am fi așteptat de la mai multă îngăduință din partea unui Dumnezeu al îndurării care știe că suntem făcuți din țărână? Cu toate acestea, în ciuda situației maxime de criză, descrise în amănunt de autor, Dumnezeu nu-i acordă lui Saul nici o

circumstanță atenuantă. Iată că dacă ți se dă mult, ți se și cere mult. Saul nu era în perioada de pruncie spirituală, ci era la vârsta maturității, confirmat de Dumnezeu ca împărat și îmbogățit de o mulțime de resurse. La fel cum a avut de la Avraam pretenția ascultării când i l-a cerut pe Isaac, la fel acum are cerințe înalte de la Saul. Apoi, să nu uităm că Saul avea o anumită funcție și că păcatul său a fost public. Saul era reprezentantul Marelui Împărat pe pământ. Responsabilitatea sa față de poporul Domnului era imensă. Ne aducem aminte cum a reacționat Domnul față de păcatul lui Moise din Numeri 20. Pentru că nu l-a sfințit pe Domnul înaintea poporului prin ascultarea sa, Domnul S-a sfințit singur înaintea lui Israel, dându-i lui Moise o pedeapsă vizibilă și dureroasă. Moise nu a mai trecut Iordanul. Tot poporul știa de ce.

Astfel, Domnul Și-a reabilitat Numele în ochii poporului după ce Moise nu l-a reprezentat cu cinste atunci când a vorbit ușuratic cu buzele și a lovit cu mânie stânca din care a curs apă. Saul nu a făcut orice greșală, ci el a îndrăznit să aducă jertfă. Câtă confuzie putea aduce el în mintea poporului prin acest gest. Iată că Domnul lepădase Cortul din Silo și smerise casa lui Eli, îl înălțase pe Samuel într-o funcție specială, dar aceasta nu însemna că Domnul abandonase definitiv rânduielele din Levitic, și că de acum înainte fiecare putea face ce vroia. Să nu mai vorbim despre tiparul mesianic pe care Dumnezeu dorea să îl creioneze despărțind linia preoțească (doar din Aaron!) de linia regală (doar din David!). Păcatul lui Saul este un păcat public care pune la îndoială domnia lui Yahwe peste Israel. Da, El ca Împărat, are dreptul să aducă modificări rânduielelor din casa Lui (despărțirea chivotului de Cort, înălțarea lui Samuel ca preot), dar aceasta nu înseamnă că de acum oricine poate face acest lucru! Saul s-a semețit și a luat decizii pe care doar Marele Împărat le putea lua! Și a făcut fără să întrebe pe Domnul, și deci sfidând Marele Împărat! Acum înțelegem mai bine de ce Dumnezeu este atât de intransigent în verdictul Său: lepădarea casei lui Saul va arăta tuturor că Domnul nu a fost de acord cu inițiativa lui Saul de a aduce jertfă. Funcția de împărat este diferită de cea de preot, și funcțiile nu pot interfera.

După tabloul cu păcatul lui Saul, autorul ne vorbește despre vitejia lui Ionatan și despre modul în care l-a folosit Dumnezeu pentru a aduce izbăvirea în Israel. Ionatan a asistat probabil la păcatul tatălui său și la muștrarea acestuia de către Samuel. El a înțeles din cuvintele lui Samuel, că Domnul dorea să dea izbândă lui Israel chiar printr-un număr mic. Din datele pe care le avem, Israel nu trăia în idolatrie la acea vreme, și se bucura deja de o bună perioadă de timp de biruință asupra vrăjmașului. El putea deduce astfel că Domnul era de partea lor și că dorea să îi protejeze. Ionatan știa și de perioada judecătorilor, și cred că exemplul lui Ghedeon l-a încurajat să ia decizia de a se avânta singur în tabăra filistenilor. Atunci când Domnul l-a ridicat pe Ghedeon ca judecător, El a premeditat o victorie printr-un număr mic de oameni, tocmai pentru ca Numele Domnului să fie înălțat și poporul să cunoască că izbăvirea a venit prin puterea Domnului și nu prin puterea lor. Observând asemănările dintre situația prezentă și cea de pe vremea lui Ghedeon, Ionatan s-a putut întreba pe drept cuvânt dacă Domnul nu vrea să facă o minune similară. Ionatan era un mare om al credinței. El era sigur că puterea este a Domnului, și că El este cel care dă biruința. Ionatan, credea astfel că nimic nu împiedică pe Domnul să dea izbăvirea printr-un mic număr, ca și printr-un mare număr. Întrebarea la care mai avea nevoie de răspuns Ionatan era: va vrea Domnul să dea izbăvirea astăzi? Pentru a afla răspunsul el pune un semn înaintea Domnului, și semnul se împlinește, iar Domnul dă o mare izbăvire. Este foarte important să observăm că Ionatan nu a fost un fanatic, un iresponsabil, ci un om al credinței. Frământarea sa a izvorât din credința autentică, și nu din fanatism religios, nebunie, goană după slavă deșartă. Și Domnul S-a implicat, a intervenit și i-a dat semnul de încurajare de care avea nevoie și a dat o izbăvire unică în istoria lui Israel și în istoria omenirii.

Nicăieri nu mai este consemnat curajul unui om de a porni singur împotriva unei armate. Oare de ce ne relatează autorul această minunată manifestare a credinței lui Ionatan, imediat după păcatul lui Saul? Răspunsul pare să fie simplu: Dumnezeu arată pe de o parte lui Saul și poporului, că Domnul ar fi dat izbăvirea chiar dacă Saul rămânea singur în fața filistenilor, iar pe de altă parte se demonstrează faptul că Saul a avut resurse suficiente pentru a trece testul din cap. 13. Iată că Ionatan, fiul lui, cel care nu beneficiase de așa multe resurse ca Saul, Unsul Domnului, a avut credința de a se avânta singur asupra filistenilor și a fost izbăvit de Domnul, deci cu atât mai mult, se impunea ca tatăl lui să dea dovadă de o credință asemănătoare cu a sa. Victoria adusă prin Ionatan este și o manifestare a harului lui Dumnezeu față de Saul. Saul nu s-a smerit după mustrarea lui Samuel, ci a rămas fixat pe propriile sale justificări: era o situație de maximă criză, poporul se risipea, Samuel întârzia, așa fi rămas singur în fața filistenilor. Dar toate argumentele sale sunt făcute de rușine prin vitejia lui Ionatan: iată că Domnul a dat izbânda printr-un singur om care, deși mai tânăr ca el, a dat dovadă de o credință mai mare. Saul putea înțelege onoarea pe care a vrut Domnul să i-o facă. Dacă Domnul dorea să-l lase pe Saul singur în fața filistenilor pentru ca să strălucească credința acestuia și Numele Domnului să fie înălțat? Dacă Domnul dorea să dea izbânda de fapt prin Unsul Lui, și nu prin Ionatan? Toate aceste adevăruri și întrebări ridicate de izbânda adusă prin Ionatan, ar fi trebuit să trezească pocăința în inima lui Saul. Dar după cum vom vedea, Saul e departe de calea smereniei.

După ce poporul se adună și începe să urmărească pe filistenii, Saul ia următoarea inițiativă: el pune pe popor să jure zicând: „*Blestemat să fie omul care va mânca pâine până seară, până mă voi răzbuna pe vrăjmașii mei!*”. Este o decizie izvorâtă din credință sau din fanatism religios? Aparent este o decizie a credinței: dacă Domnul a putut da izbânda printr-un număr mic, El poate da izbânda și printr-un popor flămând și slăbit? Este decizia sa o decizie a credinței, ca cea luată de Ionatan? Autorul răspunde în cele ce urmează la această întrebare. El vrea să ne demonstreze că decizia lui Saul, deși aparent similară cu cea a lui Ionatan, a fost o mare greșeală. Primul argument este adus de însuși Ionatan care, neștiind de jurământ, a mâncat miere și ochii i s-au luminat. El a zis: „*Tatăl meu tulbură poporul; vedeți dar cum mi s-au luminat ochii pentru că am gustat puțin din miera aceasta. Negreșit, dacă poporul ar fi mâncat azi prada, pe care a găsit-o la vrăjmașii lui, n-ar fi fost înfrângerea filistenilor mai mare?*”.

La o primă citire a textului suntem șocați de replica lui Ionatan și i-am putea reproșa: oare nu ești tu omul credinței, acela care știe că Domnul poate da izbânda și printr-un număr la fel ca printr-un număr mare? Ionatane, unde îți este credința? Însă Ionatan este extrem de lucid. El știe că noi ca oameni trebuie să ne facem partea noastră cu toată responsabilitatea. El face distincție între credință și un act de fanatism. Diferența majoră între decizia lui Saul și cea a lui Ionatan este aceea că Ionatan a luat decizia călăuzit de Dumnezeu și într-un context orchestrat de Domnul. El nu avea în spate o armată numeroasă și plină de oameni curajoși, și totuși s-a aventurat de capul lui singur în tabăra filistenilor. Atunci ar fi fost o nebunie, un act fanatic și iresponsabil, și Domnul l-ar fi lăsat în voia minții lui blestemat. Dar Ionatan a fost adus de Dumnezeu într-un context în care armata lui Israel era formată din 600 de oameni care tremurau de frică și care nu ar fi fost dispuși să-l urmeze în tabăra filistenilor. La fel, Ghedeon nu și-a trimis de capul lui oștenii acasă, ci a făcut-o la porunca lui Dumnezeu. Altfel, ar fi fost un act de iresponsabilitate. Știm din cartea Iosua, că Domnul cere să ne facem partea noastră și să participăm cu tot ce avem în bătăliile Domnului. Doar dacă El intervine și schimbă strategia, ne supunem Lui, și nu punem în joc toate resursele de care noi dispunem. Saul ar fi trebuit să țină cont de aceste principii și să aibă grijă ca poporul să fie bine hrănit. El nu a primit o poruncă din partea Domnului cu privire la un post de o zi și nici nu s-a consultat cu Domnul. A luat o decizie

de unul singur, care nu era în armonie cu principiile sfinte ale conlucrării cu Dumnezeu: **omul face tot ce ține de el punându-și toate resursele de care dispune în joc, dar nu se încrede în ele, ci în puterea lui Dumnezeu care va lucra prin acestea.** Ne aducem aminte de exemplul lui Pavel pe corabie. El nu a stat pasiv și doar s-a rugat. El a fost foarte activ pe punte, dacă vreți cel mai activ devenind meteorologul, consultantul științific, medicul, psihologul corabiei. Dar s-a și rugat încrezându-se în Domnul. Foarte mare atenție: Dumnezeu intervine cu minuni doar atunci când hotărăște El. Nu putem forța mâna Domnului, nu-L putem constrânge să facă minuni: „Doamne, eu mă duc la examen fără să învăț pentru a vedea mâna ta la lucru și pentru ca să nu mă mândresc!”. Dar se poate întâmpla ca din pricina unei boli să nu putem învăța nimic, și totuși să ne prezentăm la examen. În acest context Domnul ar putea face o minune. Dar este la fel de posibil ca să nu intervină și să nu luăm examenul.

Ce era în mintea lui Saul? Oare a crezut că prin această decizie îl va impresiona pe Dumnezeu și-și va dovedi încrederea în el? Oare ce imagine despre Dumnezeu purta Saul în acel moment? Saul a dorit să concureze cu Ionatan, a cărui decizie binecuvântată de Dumnezeu îl pune pe Saul în umbră? Decizia lui Saul este imorală și din faptul că el hotărăște acest lucru nu doar pentru sine, ci pentru tot poporul. Dacă tot era dornic de jertfă, se putea jertfi singur, dar de ce să impună poporului un sacrificiu pe care Domnul nu-l ceruse? Al doilea argument care demonstrează nebunia din decizia lui Saul este reflectat în faptul că poporul ajunge să mănânce din pricina foamei carne cu sânge. Conform legii, poporul trebuia pedepsit cu moartea. Iată ce consecințe dezastroase a avut hotărârea fanatică și iresponsabilă a împăratului. Saul intervine pentru a remedia situația, și apoi hotărăște să continue urmărirea filistenilor. Oare era o decizie înțeleaptă? Oare după ce poporul săvârșise un așa mare păcat, mai puteau spera la binecuvântare din partea Domnului? Saul pare să vadă situația mult mai simplu: el zidește un altar Domnului și apoi decide reînceperea urmăririi vrăjmașului. Saul s-a gândi probabil că prin zidirea aceluia altar îl va impresiona pe Dumnezeu și Acesta va trece cu vederea păcatul poporului. Descoperim la Saul o atitudine idolatră față de Dumnezeu. Pentru Saul jertfele, ritualurile sunt mai importante decât ascultarea de Dumnezeu. El săvârșește păcatul istoric al lui Israel, transformând relația cu Dumnezeu într-o religie, substituind ascultarea de Domnul cu împlinirea unor ritualuri. Poporul a fost de acord cu Saul. Dar oare nu ar fi trebuit să se teamă de păcatul săvârșit și să spună: „Nu împărate, noi am săvârșit un mare păcat și merităm moartea. Domnul nu va fi cu noi. Haidem, mai bine să ne plângem păcatul și să aducem jertfe pentru păcat.” Nici poporul nu vede gravitatea păcatului săvârșit. Iată câtă influență are teologia lui Saul asupra poporului care gândește în tipare asemănătoare cu ale lui. Și în acest context al nebuniei și iresponsabilității, intervine preotul care sugerează că ar fi bine să fie întrebat și Domnul.

Iată că Saul în aceste capitole uită de atâtea ori să întrebe pe Domnul. El ia decizii și ia decizii, dar nu pare prea interesat de voia Marelui Împărat. Saul și-a luat atât de în serios funcția de împărat, încât a uitat că el nu este de fapt decât un rob al Marelui Împărat. Domnul nu-i răspunde. Oare cum ar fi trebuit să reacționeze Saul? El ar fi trebuit să zică: „Este normal să nu ne răspundă Domnul după acest păcat săvârșit astăzi de popor față de care eu sunt primul vinovat.” Dar Saul interpretează cu totul altfel tăcerea lui Dumnezeu. El își aduce aminte probabil de istoria lui Acan și începe să-l caute pe „Acan” în tabără. Dar el nu este interesat de cine a călcat porunca Marelui Împărat, ci de cine a călcat porunca dată de el. De fapt, frământarea lui Saul este: cine a călcat jurământul? Observăm cum porunca rostită de el devine mai importantă decât cea rostită de Dumnezeu: să nu se mănânce carne cu sânge. Așa se întâmplă mereu în istorie: poruncile adăugate de om la poruncile divine devin mai dragi, mai importante și până la urmă tind să înlocuiască definitiv poruncile lui Dumnezeu. Mântuitorul

identifică foarte precis acest fenomen în generația contemporană lui: „*Și așa ați desființat porunca lui Dumnezeu prin datina voastră. Și faceți de multe ori lucrul acesta!*” (vezi Marcu 7:1-13).

Este foarte interesant că Domnul răspunde cererii lui Saul pentru a arăta cine a călcat jurământul. Dar oare face acest lucru pentru arăta că îi dă dreptate lui Saul sau tocmai pentru a deconspira nebunia acestuia? Sorțul cade pe Ionatan. Fac aici o mică presupunere: se pare că Saul îl suspecta pe Ionatan. Nu știu exact de ce, dar vedem că poporul este pus într-o parte și Ionatan și Saul de cealaltă parte. Oare Saul aflase de la popor că Ionatan mâncase din miere sau s-a gândit că el nu știa de jurământ, sau pur și simplu aceasta era procedura? Parcă mi-e frică să cred că Saul devenise gelos pe Ionatan care îi fura din slavă și urmărea eliminarea acestuia. Sorțul cade pe Ionatan. El nu ținuse jurământul, dar Saul știa că nici nu fusese prezent când a avut loc jurământul. Saul ar fi trebuit să fie primul care să îi ia apărarea fiului său. Domnul parcă pune în joc inima de tată a lui Saul pentru a-l ajuta să se elibereze de fanatismul lui și să înțeleagă că mâncarea cărnii cu sânge (încălcarea poruncii lui Dumnezeu) a fost ceva mult mai grav decât neținerea postului impus de Saul (călcarea poruncii împăratului pământesc). Dragostea naturală pentru Ionatan ar fi trebuit să îl ajute să caute argumente în favoarea lui și implicit în defavoarea fanatismului său. Dar stupoare!

Saul nu este gata să renunțe la teologia și fanatismul lui și vrea să-și omoare propriul fiu! Acum, chiar dacă Ionatan ar fi jurat, și-ar fi încălcat jurământul, exista soluție pentru păcatul lui. Levitic cap. 5 tratează pe larg această problemă și oferă generos ispășirea și iertarea celui care și-a călcat jurământul față de Domnul. Doar intervenția insistentă a întregului popor l-a împiedicat pe Saul să-și omoare fără temei propriul fiu, care era și marele izbăvitor confirmat de Dumnezeu în acea zi. Mă îngrozesc de împietrirea și întunecimea care se lasă peste inima lui Saul. Iată rodul nepocăinței din cap.13. Cel care fusese cel mai smerit om din Israel devine o monstruoasă mândrie și îngâmfare.

Urmează apoi un pasaj general despre domnia lui Saul. Ni se prezintă fiii lui și căpetenia oștirii, precum și marile biruințe pe care le-a avut Saul împotriva vrăjmașilor lui Israel. Într-un fel, acest pasaj pare că întrerupe firul narativ focalizat pe decăderea lui Saul. Oare care este rolul acestei întreruperi, oare ce vrea autorul să ne transmită? Este evident un contrast între succesele lui Saul și decăderea lui spirituală. Acest contrast este cu atât mai mare, cu cât pare să fie o prezentare a întregii domnii a lui Saul, și nu doar o sinteză a primilor ani de domnie. Învățăm faptul că Domnul se poate folosi de cineva spre împlinirea planurilor sale, chiar dacă acesta este lepădat. Dumnezeu va folosi mai târziu Asiria și Babilonul pentru a pedepsi pe Israel și alte popoare din zonă. Iată că acum Domnul lucrează prin Saul pentru a aduce izbăviri lui Israel împotriva vrăjmașilor lui. Oare de ce procedează Domnul astfel? Să fie un semn al faptului, că în ciuda decăderii lui Saul, o parte din popor totuși urma pe Domnul? Sau să fie vorba de faptul că Saul nu s-a dat la o idolatrie făturișă așa cum vor face cei mai mulți împărați ai lui Israel? Este posibil ca sub impactul mărturiei lui Samuel și a influenței autorității sale (Samuel a fost încă în viață o bună parte din domnia lui Saul; el a prins cel puțin 25 de ani din domnia lui Saul) poporul să fi fost încă cu inima îndreptată spre Domnul, iar Domnul să fi încurajat acest lucru, cu atât mai mult cu cât poporul era într-un proces de vindecare după dezastrul spiritual adus de Eli și casa lui. O altă lecție pe care o învățăm din acest pasaj este că succesele și biruințele vizibile nu reprezintă tot timpul o garanție sau dovadă a binecuvântării lui Dumnezeu peste noi. Domnul a lucrat prin Saul spre binele lui Israel din pricina lui Samuel și a celor credincioși din popor. Dar Saul era lepădat de Domnul și înstrăinat de inima Acestuia. O altă observație importantă este aceea că lepădarea lui Saul ca împărat are loc de-abia în cap. 15. Și nu știm care este distanța

temporală dintre cap. 14 și cap. 15. Dacă perioada este mai mare atunci s-ar putea aduce o nouă explicație pentru succesele lui Saul: el nu era încă lepădat de Domnul. În cap. 13 Domnul îl anunță că domnia lui nu va dăinui și că Domnul nu va mai instaura o dinastie saulinică în Israel. În cap. 14 Dumnezeu tace. De-abia în cap. 15 Samuel îi spune lui Saul: „*Domnul te leapădă astăzi din funcția de împărat!*”.

Capitolul 15 deci evidențiază o nouă fază din decăderea lui Saul, fază fatală ce va duce la lepădarea sa irevocabilă ca împărat al lui Israel. Saul primește din partea lui Dumnezeu porunca de a nimici cu desăvârșire pe amaleciți pentru păcatul lor împotriva lui Israel după ieșirea din Egipt. Ne aducem aminte că după ieșirea din Egipt și după trecerea Mării Roșii, Amalec a pornit război împotriva lui Israel și s-a aruncat asupra celor din spatele convoiului de israeliți. După ce Iosua a biruit pe amaleciți,

„Domnul a zis lui Moise: „Scrie lucrul acesta în carte ca să se păstreze aducerea aminte și spune lui Iosua că voi șterge pomenirea lui Amalec de sub ceruri.” Moise a zidit un altar și i-a pus numele: „Domnul, steagul meu.” El a zis: „Pentru că și-a ridicat mâna împotriva scaunului de domnie al Domnului, Domnul va purta război împotriva lui Amalec din neam în neam!” (Exod 17:14-16).

Mai târziu, în Deuteronom, Domnul vorbește despre păcatul amaleciților și noii generații de evrei:

„Adu-ți aminte ce ți-a făcut Amalec pe drum, la ieșirea voastră din Egipt: cum te-a întâlnit pe drum, și fără nici o teamă de Dumnezeu, s-a aruncat asupra ta de dinapoi, asupra tuturor celor ce se târau la coadă, când era obosit și sleit de puteri. Când îți va da Domnul, Dumnezeul tău, odihnă, după ce te va izbăvi de toți vrăjmașii care te înconjoară în țara pe care Domnul, Dumnezeul tău ți-o dă ca moștenire și spre stăpânire, să ștergi pomenirea lui Amalec de sub ceruri: să nu uiți lucrul acesta.” (Deut. 25:17-19).

Păcatul amaleciților a fost de o gravitate foarte mare având în vedere contextul și momentul săvârșirii lui. Dumnezeu de-abia își scosese poporul din Egipt și de-abia îl trecuse Marea Roșie. Iată că Domnul Își înălțase cu putere Numele Său și făcuse de rușine toți zeii Egiptului. A fost cea mai puternică demonstrație din istoria Vechiului Testament a supremației lui Yahwe. Impactul a fost atât de mare încât după 40 de ani, Rahav a renunțat la idolatrie și s-a încrezut în Yahwe, toți canaaniții tremurau înaintea lui Israel, gabaoniții s-au smerit înaintea Domnului, și după aproape 400 de ani filistenii încă se mai temeau de Domnul din pricina minunilor făcute în țara Egiptului. Dar iată că imediat după aceste minuni unice în istoria omenirii, Amalec premeditează un atac surpriză asupra lui Israel. Amalec se ridică de fapt nu împotriva lui Israel, ci împotriva scaunului de domnie al Domnului. El a fost deranjat de ofensiva lui Yahwe împotriva idolatriei omenirii, și s-a revoltat și a vrut să dovedească că idolii lui sunt mai puternici decât acest Yahwe care le aducea aminte de Creatorul pe care ei îl negaseră și îl înlocuiseră cu idoli muți și surzi făcuți de mâna omului. Israel nu avea nici cea mai mică intenție de a-l ataca pe Amalec. Deci Amalec nu a ieșit să se apare, ci pur și simplu a dorit distrugerea lui Israel și a Dumnezeului Acestuia. Iată de ce în urma acestui păcat, Domnul S-a mâniat și a hotărât ștergerea numelui lui Amalec de sub ceruri. Dar, iată că au trecut 400 de ani, și cei care s-au năpustit asupra lui Israel în pustie nu muriseră cu toții. Acum trăiau strănepoții lor. Ce vină aveau aceștia pentru păcatul părinților lor? Oare nu spune chiar Legea să nu pedepsești pe copii pentru păcatul părinților și nici invers? Oare nu va muri fiecare pentru păcatul lui? Explicația cea

mai pertinentă este aceea că din pricina faptului că urmașii nu i-au atitudine față de păcatul părinților ei se fac părtași acestuia. Fiecare om se naște într-o familie, într-un popor, într-o cultură. Când crește mare, el poate valida acea cultură și-i poate urma direcția, sau poate să fie receptiv la revelația lui Dumnezeu prin creație, conștiință și mărturia lui Israel, și poate să se dezică de acea cultură a păcatului și a morții. Urmașii lui Amalec au validat comportamentul părinților lor, au urmat și ei calea idolatriei și au dus mai departe păcatul părinților lor în istorie. Iată de ce mânia lui Dumnezeu încă mai plana deasupra lui Amalec. Apoi fiecare om este dator înaintea lui Dumnezeu să se dezică și să abandoneze toate lucrurile rele ale familiei, națiunii și culturii în care s-a născut.

Ce are Dumnezeu cu pruncii? Cum de un Dumnezeu al dragostei poate porunci nimicirea unor prunci nevinovați care încă nu au ajuns la vârsta în care poate deosebi binele de rău? Cum am putea explica această inițiativă unui înverșunat apărător al drepturilor copilului din secolul XXI? Trebuie să ne aducem aminte că există un Dumnezeu și că Lui îi aparțin toate lucrurile. Pentru că doar El a dat viața, El are și dreptul să o ia. Este un drept al lui Dumnezeu pe care îl poate exercita asupra oricărui om. Dumnezeu poate hotărî când vrea El luarea suflării de viață a celui mai neprihănit om de pe pământ, din pricină că El este Dumnezeu și dătătorul vieții. Apoi, din perspectiva lui Dumnezeu moartea nu este un sfârșit, ci un început. Nu moartea în sine reprezintă marea problemă, ci ceea ce va urma după: fie chinurile despărțirii de Dumnezeu, fie bucuria prezenței Lui. În al treilea rând, Dumnezeu este Atotștiutor și cunoaște mai dinainte alegerile pe care le vor face oamenii. Astfel, el poate privi în inima unei națiuni și să știe evoluția istorică a acesteia. Și dacă el vede o evoluție din rău în mai rău, El poate decide nimicirea definitivă a unei națiuni, la fel cum noi oamenii hotărâm distrugerea definitivă a focarelor de infecție din organism sau dintr-un oraș. Când un lucru ajunge doar un focar de infecție, distrugerea lui este un act de înțelepciune și salvare a celorlalți. Dumnezeu, este **chirurgul moral al istoriei**, și din când în când decurge la nimicirea unor focare de infecție. Cu siguranță că doar El, care cunoaște totul, poate lua aceste decizii.

Saul este receptiv la chemarea Domnului și pregătește atacul împotriva amaleciților. Ba mai mult, are grijă să salveze pe cheniții ce locuiau printre amaleciți. Începe lupta cu mult curaj și obține o mare victorie împotriva lui Amalec. Până în acest moment Saul are un comportament exemplar. Însă urmează din nou o încercare pentru el. Poporul este atras de prada de război și propune cruțarea animalelor cele mai bune. O parte din ele aveau să fie aduse ca jertfă (spre adormirea conștiinței, căci poporul știa de porunca Domnului de a nimici totul cu desăvârșire), iar o parte avea să fie luată acasă. Și ei puteau să-și argumenteze decizia astfel: „Ce are Dumnezeu doar cu animalele? Nu ele au păcătuit împotriva lui Israel. Important este că am nimicit toți oamenii (mai puțin Agag!). Și doar o parte din aceste animale le vom aduce jertfă Domnului. Domnul va înțelege.”. Dar Domnul dorea să transmită un mesaj complet al judecății Sale. Ne aducem aminte de distrugerea Ierihonului. Atunci Domnul a sortit totul nimicirii, chiar și obiectele de preț, și nu doar oamenii și animalele. Domnul a făcut acest lucru cu Ierihonul pentru a lăsa în istorie un stâlp de aducere aminte al judecății Sale. După cum păcatul contaminează tot, la fel și judecata lui Dumnezeu va fi fără milă și va nimici cu desăvârșire tot ce a fost infectat de păcat. Domnul vrea să repete acea lecție și prin nimicirea lui Amalec. Dar poporul nu înțelege planul lui Dumnezeu, cade în păcatul lăcomiei și părăsește porunca Domnului. Saul se află din nou în fața unui test: el trebuie să facă față presiunii unui întreg popor aprins de lăcomie. Saul se teme mai mult de popor decât de Domnul, aprobă decizia lor și adoptă imediat un sistem justificativ pe care i-l prezintă cu mândrie lui Samuel: „*Am ascultat glasul Domnului ... și am nimicit cu desăvârșire pe amaleciți, dar poporul a luat din pradă oi și boi, ca*

pârgă din ceea ce trebuia nimicit cu desăvârșire ca să le jertfească Domnului, Dumnezeului tău, la Ghilgal.” Iată cât de bine își justifică Saul păcatul. Mai întâi el accentuează poruncile care au fost cu adevărat împlinite.

Pentru a minimaliza gravitatea unui păcat din viața noastră, avem tendința să ne lăudăm cu și să privim spre acele porunci pe care le păzim. Dar Dumnezeu este sfânt și tratează cu seriozitate călcarea oricărei porunci. Dacă ai păzit 99% din poruncile Lui și ai călcat doar una, înaintea Lui ești tot un păcătos vinovat. Apoi, Saul evidențiază că poporul și nu el, a luat această inițiativă. Însă El, ca și căpetenie a poporului, avea autoritatea necesară și responsabilitatea să intervină și să se opună deciziei poporului. Dar Saul, de teamă că își va pierde popularitatea, din frica de a nu-și întoarce acest popor încăpățânat împotriva lui, nu își împlinește funcția de reprezentant al Marelui Împărat. Și în al treilea rând, Saul subliniază că animalele aveau să fie jertfite Domnului: oare Se va supăra Domnul, că poporul i-a făcut o surpriză și-i va aduce o mulțime de jertfe? Samuel nu se lasă impresionat de sistemul justificativ al lui Saul și îi răspunde:

„Îi plac Domnului mai mult arderile de tot și jertfele decât ascultarea de glasul Domnului? Ascultarea face mai mult decât jertfele și păzirea Cuvântului Său face mai mult decât grăsimea berbecilor. Căci neascultarea este tot atât de vinovată ca ghicirea și împotrivirea nu este mai puțin vinovată decât închinarea la idoli și terafimii.”

Păcatul istoric al lui Israel a fost acela de a se raporta idolatru la Dumnezeu și de a substitui ascultarea de Domnul cu împlinirea unor ritualuri. Saul cade și el în această capcană. În capitolul 13 este mai important pentru el să aducă jertfa, decât să păzească porunca Domnului. În capitolul 14 el nu tratează cu maximă seriozitate păcatul poporului care a călcat porunca de a nu mânca sânge, și după ce zidește repede un altar Domnului, decide continuarea luptei ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic notabil în relația poporului cu Domnul. În cap. 15, el crede că aducerea de jertfe din prada cruțată îl va impresiona atât de mult pe Domnul încât Acesta va trece cu vederea nerespectarea tuturor instrucțiunilor de război. Atunci când Saul era mic în ochii săi Domnul îl pusese împărat peste Israel. Dar iată că între timp, inima lui Saul s-a înălțat, iar raportarea la Dumnezeu a devenit una idolatră. Nu degeaba asociază Samuel ideea de neascultare cu idolatria. Inima lui Saul a fost amăgită de puterea care i-a fost dată. Înălțarea lui a dus la pieirea lui. El nu a vegheat asupra inimii lui și aceasta s-a alipit idolatru de funcția pe care i-a dat-o Dumnezeu. El și-a luat prea în serios funcția de împărat, și a uitat de autoritatea Adevăratului Împărat. Inima lui Saul s-a lăsat sedusă de slava mulțimii și Saul și-a pierdut coloana vertebrală și verticalitatea și a devenit robul mulțimii pe care trebuia să o conducă.

La o citire superficială ai impresia că Saul s-a pocăit, dar de fapt este o simulare a pocăinței, simulare motivată de teama de a nu pierde funcția de împărat, și de frica de a pierde din popularitate. Saul nu își cere iertare de la Dumnezeu, ci de la Samuel și insistă ca acesta să îl însoțească atunci când el se va închina Domnului. Pocăința este personală și problema era între Saul și Dumnezeu, și nu între Saul și Samuel. Dar Saul nu este preocupat de refacerea relației cu Dumnezeu, ci de imaginea sa înaintea poporului. De aceea, el insistă ca Samuel să vină cu el. Samuel era încă foarte respectat de popor. Era un personaj de dorit în „campania sa electorală.” Un conflict între Samuel și Saul ar fi dus la o scădere a popularității lui Saul. Samuel înțelege acest lucru și refuză la început să intre în acest joc meschin al lui Saul. Dar Saul insistă din nou,

și de data aceasta își dezvăluie direct adevărata motivație: „*Am păcătuit! Acum, te rog, cinstește-mă în fața bătrânilor poporului meu și în fața lui Israel.*” Este interesant faptul că Samuel acceptă să meargă cu el. Dar nu face acest lucru pentru a salva imaginea lui Saul, ci pentru a-i dezaproba public păcatul și pentru a-i oferi acestuia un exemplu de verticalitate spirituală. Samuel îl nimicește pe Agag înaintea lui Saul și a întregului popor. El nu se lasă amăgit de presiunea mulțimii, ci stă împotriva curentului, se teme mai mult de Domnul decât de oameni și împlinește porunca Acestuia.

De-abia acum în capitolul 13, Domnul îl leapădă pe Saul din funcția de împărat. Și este și o lepădare din relația cu Domnul; ca și cauză a lepădării este neascultarea de porunca Domnului, neascultare urmată de o falsă pocăință. Autorul ne prezintă deci lepădarea lui Saul ca un proces. Nu știm exact cât timp a durat acest proces. Avem doar în cap. 13 un indiciu temporal care ne sugerează că neascultarea din cap. 13 a avut loc la doi ani după ungerea lui Saul ca împărat. Dar din pricina diferențelor între manuscrise nu știm sigur dacă era vorba de doi ani sau mai mult de doi ani. Apoi, nu putem ști cât a trecut între evenimentele din cap. 14 și cele din cap. 15. Autorul nu ne dă indicii temporale, dar subliniază că lepădarea lui Saul nu a avut loc peste noapte, ci că a fost vorba de un proces al decăderii. Saul nu a vegheat asupra inimii lui și s-a îndepărtat de la calea smereniei.

A început să-și atribuie sieși biruințele pe care le dădea Domnul prin Ionatan și s-a lăsat sedus de slava deșartă a mulțimii. Având inima deja infectată de păcat, când a ajuns în situația de criză din cap. 13, el nu a rezistat presiunii ispitei, nu s-a încrezut în Domnul, s-a semețit și a adus el jertfa pe care trebuia să o aducă Samuel. După această mare înfrângere spirituală el nu dă semne de pocăință, ba dimpotrivă încearcă să își justifice păcatul și să îl învinovățească pe Samuel care ar fi întârziat. În cap. 14, Domnul dă o mare biruință prin Ionatan, și prin această mare biruință, îl cheamă pe Saul la pocăință. Faptele credinței lui Ionatan binecuvântate de Domnul sunt o dovadă pentru Saul, că și el a avut suficiente resurse pentru a birui ispita din cap. 13 și că Domnul ar fi putut (și chiar ar fi vrut) să dea biruința doar prin el, Unsul Domnului, și astfel ar fi avut o mare onoare ca Numele Domnului să fie înălțat prin el. Dar Saul în urma biruinței date de Domnul prin Ionatan se simte eclipsat și încearcă să se reabiliteze printr-o decizie fanatică și impune poporului un post chiar în ziua luptei. Saul se îndepărtează tot mai mult de Domnul și de calea credinței, și îmbracă tot mai mult haina unei religiozități fanatice. El ajunge să îndrăgească mai mult propriile porunci decât cele ale Marelui Împărat și nu renunță la fanatismul său chiar când în joc este moartea fiului său. Și din nou, nu dă nici un semn de pocăință. Și în sfârșit, urmează neascultarea din cap. 15, în urma căreia Domnul îl leapădă ca Împărat. Saul se îndepărtează treptat de Domnul. El nu-L neagă pe Domnul și nici nu începe să slujească dumnezeilor neamurilor de primprejur, însă el începe să se raporteze idolatru la Dumnezeu. El substituie ascultarea de Domnul cu împlinirea unor ritualuri, și se comportă ca singurul împărat sfidând astfel autoritatea Adevăratului Împărat pe care trebuia să îl slujească.

Căderea lui Saul îmi umple inima de tristețe și simt aievea durerea din inima lui Samuel. Parcă aud oftatul din inima lui Dumnezeu: „Oh, cum de ai căzut tu Luceafăr strălucitor, tu cel mai frumos bărbat din Israel, tu cel ales de Domnul să fii căpetenia poporului Lui? Tu erai cu inima așa smerită și frumusețea caracterului tău a strălucit până la scaunul de domnie al Domnului din ceruri. Dumnezeu investise atât de mult în tine, te modelase atâția ani, te pregătise pentru o lucrare măreață și-Și pusese nădejdea în tine, că tu vei povățui pe popor pe calea Marelui Împărat. Domnul ar fi întărit domnia ta pe vecie și din tine ar fi venit Mesia. Ai fi fost alături de Moise, cea mai importantă prefigurare a lui Mesia din Vechiul Testament. Ai fi ajuns să șezi cu Fiul Lui pe scaunul de domnie al Cerului și ai fi împărășit cu el pe vecie. Oh, dar tu ai

ascultat de șoapta preamăririi de sine și ai uitat pe Domnul care te înălțase! Oh, cum ai căzut Luceafăr strălucitor! Oh, cum a mai căzut un viteaz! Cel care trebuie să fie mândria lui Israel și a Cerului, a ajuns sub ocara vrăjmașului? Oh, cum au căzut vitejii!” Căderea lui Saul a fost reală. Oamenii și teologii acceptă cu greu acest lucru, și atunci când studiază cap. 8-12, îl văd pe Saul într-o lumină negativă și caută tot felul de indicii care să sugereze că inima lui nu era de fapt curată și că apoi s-a dovedit acest lucru prin căderea sa. Dar nici pe departe nu este acesta mesajul pe care vrea să ni-l transmită autorul cărții Samuel. Nu, ci el vrea să ne asigure că inima lui Saul era curată când a fost ales de Domnul, că statura sa spirituală din momentul alegerii era una înaltă, că smerenia lui era autentică; și că, în ciuda acestor lucruri, el a cedat ispitei. Învățăm că cel care crede că stă în picioare să nu se îngâmfe, ci să se teamă. Pericolul căderii este real. A fost real pentru Adam în Eden și a fost la fel de real pentru Saul. Victoria de azi nu este o garanție suficientă pentru cea de mâine. Războiul trebuie purtat până la capăt. Suntem chemați să veghem asupra inimii noastre și să alegem calea încrederii în Dumnezeu în toate zilele vieții noastre.

Ce noutate teologică ne aduce lepădarea lui Saul? Știm din cartea Numeri că pericolul pierderii relației cu Dumnezeu este cât se poate de real. Saul repetă de fapt tragedia generației din Numeri. Este adevărat, dar în Numeri era vorba de un popor, pe când acum este vorba de un om ales de Dumnezeu pentru o slujbă specială care a fost confirmat de Dumnezeu și s-a bucurat de resurse foarte mari. Într-adevăr, este vorba de căderea unui om care a atins culmi spirituale cu totul deosebite. El nu poate fi comparat cu poporul din Numeri care era încă la început și de-abia învăța umblarea cu Domnul. Analizez cu atenție revelația progresivă a lui Dumnezeu din Genesa până la Saul pentru a identifica o cădere asemănătoare cu a lui Saul, a unui om cu o inimă confirmată de Domnul, ales de Domnul pentru o lucrare măreață. În afară de căderea lui Adam, autorul nu ne mai prezintă căderi spirituale spectaculoase, a unor oameni aleși de Domnul. În Judecători autorul ne descrie căderea lui Samson. Dar Samson este prezentat de la început având o inimă împărțită. În Samuel, am studiat deja despre căderea lui Eli, dar nu ni se spune nimic despre vreo perioadă de ascensiune spirituală a acestuia. Putem deci să afirmăm că de la căderea lui Adam, autorul nu ne mai prezintă o cădere spectaculoasă a unui om ales și confirmat de Domnul, care să fi avut o ascensiune spirituală impresionantă și care să se fi bucurat de o apropiere unică de Domnul ca a lui Saul. Căderea lui ne transmite cu claritate acest mesaj: oricât de sus te-ai afla, oricât de mare este apropierea ta față de Domnul, oricât de mari ar fi biruințele spirituale pe care le-ai avut până în prezent, oricât de multe ar fi confirmările lui Dumnezeu pentru alegerea ta și oricât de măreață ar fi lucrarea la care ai fost chemat, pericolul căderii este cât se poate de real, și de aceea veghează cu luare aminte asupra inimii tale în fiecare zi a vieții tale. Cât de mare și periculoasă trebuie să fie ispita mândriei când ești înălțat dacă cel mai smerit din Israel s-a lăsat ademenit în mrejele ei?